

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТЕЊЕТО

1 ЈАНУАРИ - 31 ДЕКЕМВРИ 2015 ГОДИНА

декември 2015 год.

НАКРАТКО

2015 година е единаесетта година во работењето на нашата организација и трета од спроведувањето на тековната петгодишна стратегија за работењето (2013-2017). И годинава продолжи динамичното работење од претходните години, за што зборуваат следниве сумирани резултати:

- » спроведени се 15 истражувања;
- » мониторирани се 330 тендери;
- » организирани се и спроведени 25 обуки;
- » обучени се повеќе од 300 микропретпријатија, претставници на граѓански организации и новинари;
- » издадени се пет публикации (извештаи, анализи и брифови) во 1500 примероци;
- » извештаите, препораките, истражувањата и прирачниците на ЦГК се преземени повеќе од 10 000 пати од интернет страницата www.ccc.org.mk;
- » препорачани се стотина конкретни мерки за потранспарентно работење и за намалување на просторот за корупција;
- » остварена е директна соработка со повеќе од 40 општини и 300 локални државни институции од целата земја;
- » 2 регионални центри за поддршка на микропретпријатијата од источниот и од вардарскиот регион секојдневно им помагаат на повеќе од 300 микропретпријатија полесно да влезат на пазарот на јавните набавки;
- » објавени се стотина новинарски текстови за нашите активности и за резултатите од нивното спроведување во голем број медиуми во земјава;
- » резултатите и препораките од мониторингот на јавни набавки се преземени и цитирани во извештаи на неколку меѓународни организации (ЕУ, СИГМА и др.).

Во 2015 година продолжи редовниот мониторинг на јавните набавки во земјава, со укажување на слабостите и проблемите во системот на јавни набавки и со предлагање мерки за намалување на можностите за злоупотреби и на просторот за корупција, а во рамките на Проектот на УСАИД за граѓанско општество.

Докажаната методологија според која ЦГК веќе седум години го спроведува мониторингот на јавните набавки, претставува основа за спроведување на слични активности на регионално ниво, односно во рамките на проектот за мониторинг на јавните набавки во земјите од Западен Балкан, кандидатки за членство во ЕУ.

Освен тоа, во рамките на делувањето на полето на јавните набавки, ЦГК ги интензивираше активностите за олеснување на пристапот на малите и микропретпријатијата до јавните набавки, како предуслов за заживување на локалниот економски развој во земјата, но и во насока на препораките на Европската Унија за преземање вакви мерки во земјите членки, но и кандидатки за членство во ЕУ.

Во другата главна област на делување на ЦГК – полето на медиумите, во 2015 година продолжија значајни активности за зајакнување на истражувачкото новинарство и соработката меѓу медиумите и невладините организации во остварување на нивната заедничка општествена улога. Освен тоа, ЦГК продолжи со редовното асистирање на новинарите во остварувањето на нивното право за слободен пристап до информациите од јавен карактер како алатка за поквалитетно информирање на граѓаните. Во овие рамки, ЦГК спроведува серија истражувања за важни појави, прашања и области кои ќе се изработуваат во рамките на Програмата на УСАИД за зајакнување на независните медиуми во Македонија а ќе се објавуваат на интернет страницата www.prizma.mk за натамошно користење на новинарите и невладините организации. Исто така, се изработуваат и низа бази на податоци нови и обработка во соодветна форма на постојни истражувања кои ќе се објавуваат на веб-порталот www.opendata.mk кој се планира да биде функционален следната година.

Во 2015 година е значајно што тригодишната програма на ЦГК (2015-2018) доби институционална поддршка во рамките на програмата „Цивика Мобилитас“ која е финансирана од Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), а која ја спроведуваат НИРАС, Македонскиот центар за меѓународна соработка и СИПУ. Станува збор за поддршка на процесот на институционален развој на организацијата врз основа на самооценката и предложените патокази за организациска трансформација во текот на наредните три години.

Активностите на ЦГК во 2015 година се спроведуваа во рамките на пет проекти, финансиски поддржани од: УСАИД Македонија, Европската Унија, Швајцарската агенција за развој и соработка, Фондацијата „Отворено општество - Македонија“ и „Македонскиот центар за меѓународна соработка“, а кои се спроведуваат во партнерство со десетина невладини организации од земјата, регионот и ЕУ.

Подетални информации за проектите, донаторите, партнерите, спроведувањето, активностите, резултатите и постигнувањата можат да се добијат на www.ccc.org.mk, www.zabavki.mk и www.balkantenderwatch.eu.

ВИЗИЈА НА ЦГК

Центарот за граѓански комуникации е докажан општествен чинител во демократизацијата на македонското општество, транспарентното и одговорно владеење и подоброто информирање на граѓаните.

МИСИЈА НА ЦГК

Центарот за граѓански комуникации ја развива и ја подобрува комуникацијата помеѓу сите општествени фактори во Македонија за процесите од пошироко значење. Ги мониторира, ги анализира и ги јакне општествените процеси во земјата и во регионот во делот на антикорупцијата и доброто владеење, медиумите и економскиот развој.

ЗА НАС

Центарот за граѓански комуникации (ЦГК) е основан во април 2005 година како невладино, непрофитно и непартиско здружение на граѓани. Мисија на ЦГК е да ја развива и да ја подобрува комуникацијата помеѓу сите општествени фактори во Македонија и нивната информираност за процесите од пошироко значење. ЦГК ги мониторира, ги анализира и ги јакне општествените процеси во земјата и во регионот во делот на транспарентноста, антикорупцијата, доброто владеење, медиумите и економскиот развој.

Во своето досегашно дејствување, ЦГК ја фокусира својата работа врз две групи од меѓусебно поврзани активности: (1) мониторинг на државните институции и врз основа на тоа, препорачување мерки и политики за унапредување на работењето и за намалување на просторот за корупција и (2) унапредување на способноста на новинарите и на посебната улога на медиумите и на невладините организации во борбата против корупцијата.

Во оваа насока, ЦГК досега има изработено и предложено неколку стотини конкретни препораки за преземање мерки за унапредување на регулативата и практиката во насока на потранспарентно, поотчетно и поодговорно работење на централната и на локалната власт, има обучено повеќе од петстотини новинари од националните и од локалните медиуми и претставници на граѓански организации и има објавено педесетина истражувања и прирачници..

Претставници на ЦГК редовно учествуваат на работилници и во експертски групи за креирање стратегии и мерки за борба против корупцијата и за други прашања од областите на делување на ЦГК. Досега се спроведени и објавени десетици истражувања и прирачници за работа за сите засегнати страни од областите на делување на ЦГК.

Активностите на ЦГК се, пред сè, насочени кон вработените во државните институции и органи на централно и на локално ниво, кон новинарите, бизнисмените и нивните здруженија, кон претставниците на невладините организации, како и кон граѓаните на локално и на централно ниво, како крајни корисници на делувањето на организацијата.

Персоналот на ЦГК брои осуммина вработени и неколку постојани соработници – експерти од сферите на делување на ЦГК, а редовно соработува и со други експерти (домашни, регионални и меѓународни). ЦГК има отворено и два регионални центри во Велес и во Штип за поддршка на микропретпријатијата од источниот и од вардарскиот регион, во соработка со локални партнерски организации.

Органите на управувањето и раководењето на ЦГК ги вклучуваат Собранието на здружението, Извршниот одбор и претседателот на здружението.

ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ И ОСТВАРУВАЊА

Мониторинг на јавните набавки (2008-2016), финансиски поддржан од УСАИД Македонија во рамките на Проектот за граѓанско општество, во партнерство со ФООМ.

Преку директно следење на јавните набавки се детектираат основните слабости во спроведувањето на тендерите и се препорачуваат конкретни мерки за надминување на проблемите, на нерационалното трошење на јавните пари и за стеснување на просторот за корупција.

Во текот на 2015 година:

- » Директно се мониторираат 330 тендери спроведени од државни институции на национално и на локално ниво.
- » Објавени се пет извештаи од мониторингот на јавните набавки со преглед на состојбата, детектирани слабости и простор за злоупотреба и корупција во јавните набавки.
- » Препорачани се повеќе од 80 конкретни мерки што треба да се преземат за унапредување на системот на јавни набавки во земјава, било да станува збор за промени во регулативата, било за спроведувањето на јавните набавки.
- » Индексот на рационалност, во кој се споредуваат цените по кои различни институции купуваат сосема ист производ или услуга, е изработен за 10 производи/услуги, при што се споредени цените на стотина државни институции, при што се детектирани значајни отстапувања во цените укажуваат на потребата од порационално трошење на јавните пари преку поефикасни набавки, поголемо истражување на пазарот и поголема соработка и комуникација меѓу државните институции.
- » Изработени се две анализи на жалбените постапки во јавните набавки.

Проект на УСАИД за пристап на микропретпријатијата до јавните набавки (2012-2017), финансиски поддржан од УСАИД Македонија, а спроведуван во партнерство со фондацијата „Фокус“ од Велес и здружението „ЕХО“ од Штип.

Преку олеснување на влезот и учеството на микропретпријатијата на пазарот на јавни набавки, се придонесува кон нивен поодржлив развој и подобро искористување на потенцијалите за создавање работни места, раст и иновации.

Во текот на 2015 година се спроведени следниве, позначајни активности:

- » На 311 микропретпријатија од 28 општини од источниот, вардарскиот, североисточниот и југоисточниот регион им се дадени 900 асистенции за учество во постапките за јавни набавки што резултира со склучување на повеќе од 300 договори за јавни набавки во вкупна вредност од повеќе од 2 милиони евра (32% од претпријатијата се управувани или во сопственост на жени).
- » Спроведени се 15 обуки за 195 претставници на микропретпријатија за нивно оспособување за учество на јавните набавки.
- » Спроведено е истражување меѓу 400 микропретпријатија за оценка на степенот на нивната информираност и учество во јавните набавки, проблемите со кои се соочуваат и начините за зголемување на нивното учество.
- » Спроведени се седум работилници со стотина претставници на договорни органи од цела Македонија за мерките што треба да се преземат за поголемо учество на микропретпријатијата во јавните набавки, како и за унапредување на нивните знаења за откривање на незаконското договарање меѓу фирмите и за здружување.
- » Изработено е ревидирано издание на препораките за олеснување на пристапот на микропретпријатијата до јавните набавки кои претходно се заеднички дискутирани и прифатени за употреба, а изработени според препораките и добрите практики на ЕУ и поддржани од Бирото за јавни набавки.
- » На специјалната интернет страница www.zanabavki.mk објавени се планираните годишни набавки групирани според дејности на речиси 300 локални институции од 36 општини од четири региони, како и повеќе од 3500 огласи за јавни набавки на истите институции.
- » Изработен е бриф за јавни политики со анализа на состојбата и препораки за унапредување на спроведувањето на јавните набавки во земјата.

- » Кон ефикасни механизми за јавни набавки кај (потенцијалните) земји кандидатки за членство во ЕУ (2013-2016), регионален ИА проект финансиски поддржан од ЕУ, се спроведува во партнерство пет невладини организации од Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Словачка.

Засилување на притисокот од граѓанското општество врз владите на Западниот Балкан да ги елиминираат слабостите во процесот на создавањето ефикасен систем на јавни набавки и да бидат одговорни при трошењето на јавните пари и воспоставување комуникација со засегнатите страни и јавноста со цел да се зголеми разбирањето за барањата и условите на ЕУ во сферата на јавните набавки.

Во текот на 2015 година:

- » Изработена е детална компаративна анализа на студии на случаи од мониторинг на јавните набавки во земјите од Западен Балкан (потенцијални) кандидатки за членство во ЕУ (Македонија, Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина).
- » Изработено е ревидирано издание на анализата за обемот на јавните набавки, законската и институционалната рамка, проценка на ризиците од корупција, препораки за унапредување и споредба со практиките во земји-членки на ЕУ за секоја од земјите-учеснички во проектот.
- » Изработен е т.н. Извештај во сенка за состојбите во јавните набавки, со препораки за мерки што треба да се преземат за унапредување на ефикасноста во јавните набавки.
- » Серија обуки на кадарот на ЦГК и на група водечки новинари и претставници на граѓански организации за проценка на целисходноста во јавните набавки.

Проект за истражувачко новинарство и соработка помеѓу медиумите и граѓанскиот сектор, Програма на УСАИД за зајакнување на независните медиуми во Македонија (2013-2016), спроведуван во партнерство со БИРН Македонија (како носител) и емисијата КОД.

Подобрување на соработката меѓу новинарите и граѓанскиот сектор преку заеднички дебати и работилници и придонес кон понезависни истражувачки новинарски приказни преку обезбедување грантови и менторство за истражувачките новинари.

Во текот на 2015 година:

- » Спроведени се следниве истражувања, врз чија основа се изработени анализи и бази на податоци:
  - Стоте најголеми тендери во земјава за 2014 година
  - Финансиски резултати на државните јавни претпријатија за 2014 година
  - Вработени, буџети, плати, жители и нивни односи во сите општини и градот Скопје
  - Рангирање на градовите според квалитетот на животната средина
  - Трошење на македонските општини за јавни набавки
- » Десетина новинари се поддржани (финансиски и преку менторство) при изработката на нивните истражувачки приказни на теми од поширок општествен интерес.

ДРУГИ АКТИВНОСТИ И ПОСТИГНУВАЊА

Покрај овие проектни активности, во текот на 2015 година се остварени и следниве поважни активности и постигнувања:

- » Дел од наодите на ЦГК за состојбите во јавните набавки и препораките за унапредување на целокупниот систем на јавни набавки беа вклучени во т.н. Бела книга на Советот на странски инвеститори во рамките на Стопанската комора на Македонија за условите за водење бизнис во земјава за 2014 година;
- » Доставени се детални предлози за измени и дополнувања на Законот за јавните набавки;
- » Почна со примената иницијативата на ЦГК договорните органи да објавуваат серија значајни документи за подобрување на транспарентноста во јавните набавки, во рамките на реализацијата на Акцискиот план 2014-2016 година од Иницијативата за Отворено владино партнерство;
- » Наодите од мониторингот на јавните набавки на ЦГК се цитирани на пленарните седници на Собранието на РМ по повод измени и дополнувања на регулативата од областа на јавните набавки;
- » ЦГК учествуваше со свои предлози, поголем дел од кои беа и прифатени, во креирањето на новата Државна програма за превенција и репресија на корупцијата (2016-2019), во организација на Државната комисија за спречување на корупцијата;
- » Дел од најзначајните проблеми на кои укажуваше ЦГК, како и предлозите за нивно надминување во сите области од своето делување беа признаени и вклучени во извештаите на значајни домашни и меѓународни институции.